

Вікторія ШВЕЦЬ
науковий керівник
д.і.н., проф. Пилипів І.В.
ІФННІМ THEY

ІСТОРІЯ ТА СУЧАСНІСТЬ. МУЗЕЙ МИСТЕЦТВ ПРИКАРПАТТЯ

Немає народу без мови та культури, тому ми повинні її зберегти. Сучасна сучасна молодь все більше переймається питаннями сьогодення та побуту, часто не помічаючи унікальні осередки всіх культурних пам'яток нашого краю. Прикладом цього є музей мистецтв Прикарпаття, який з 1980 року розміщується у найдавнішій архітектурній пам'ятці міста – колегіальному костелі Непорочного Зачаття Діви Марії ,святих Андрія і Станіслава. Храм був урочисто освячений у 1703 році. Культову споруду зводили на основі креслень французького архітектора Франсуа Корассіні коштом засновника міста польського магната Андрія Потоцького.

Дослідники історії Івано-Франківська Гаврилів Б. М.[1], Грабовецький В.В. [2, 3], Головатий М.І. [4], Пилипюк В. [5], Шпільчак В. [6], Баронч С. [7] та інші тільки частково висвітлювали діяльність музею мистецтв Прикарпаття.

Художній музей у Івано-Франківську було відкрито у 1980 році у приміщенні колишньої культової споруди – барокового Колегіального костелу Непорочного Зачаття Діви Марії XVII століття, що був усипальницею Потоцьких. Перша експозиція музею демонструвала твори світського характеру кінця XIX– XX ст. На початку 1980-х років почали працювати два філіали музею: художньо-меморіальний музей В. І. Касіяна в місті Снятині (1982); музей–пам'ятка архітектури й живопису XVI—XVII ст. (1983), який діє у приміщенні церкви Святого Духа у місті Рогатині, унікальної пам'ятки 1598 року.

На базі музею відбувались міжнародні виставки «Імпреза» (1989, 1991, 1993 роки). У 1990—93 роки львівські реставратори розчистили в інтер'єрі костелу розписи Е. Р. Фабіанського (1877), що стало одним із чинників представити у музеї тематичну постійну виставку сакрального мистецтва. Відтак, 18 серпня 1993 року в Івано-Франківському художньому музеї відкрилася експозиція «Сакральне мистецтво Галичини XV — XX століть», що фактично відразу стала самобутнім явищем вітчизняної музейної практики, увійшла до числа культурологічних феноменів краю. У 2001 році зібрання галицького сакрального мистецтва у художньому музеї Івано-Франківська було доповнене, і нині є одним із найкращих в Україні. Музей прикрашають розписи Еразма-Рудольфа Фабіанського. Залишилися неушкодженими балдахіни бічних вітарів, а окремі поліхромні скульптури з численних у минулому вітарів тепер стали частиною експозиції музею.

Внутрішній простір споруди поділено на сектори, де розміщується відділи сакральне мистецтво ,зарубіжне мистецтво, українське образотворче та декоративно-ужиткове мистецтво. Широко представлено іконописні твори народних майстрів, а також культову скульптур у професійних авторів і народну пластику малих форм. Відділ зарубіжного мистецтва музею багатий

на твори художників польської, німецько-австрійської, російської мистецьких шкіл. Серед них живописні роботи, створені у XVIII-XX ст., належать до стилю класицизму, романтизму, реалізму імпресіонізму. Відділ українського образотворчого мистецтва знайомить відвідувачів із зорбокком митців кінця XIX-початку XX ст., чий життя і творча праця пов'язані з Західною Україною, зокрема Івано-Франківщиною. Також до уваги відвідувачів представлено твори художників Київської та Закарпатської мистецьких шкіл. Демонструються роботи митців другої половини XX ст., які є вихідцями з різних областей України, але їхня творчість розвинулася на теренах нашого краю.

Музей мистецтв Прикарпаття є багатомою скарбницею образотворчого і народного мистецтва краю. У теперішній час 15-тисячна музейна збірка охоплює унікальні пам'ятки Галицького іконопису й барокової скульптури, зокрема 6 скульптур Пінзеля; творчість класиків західноукраїнського малярства — Корнила Устияновича, Івана Труша, Ярослава Пстрака, Юліана Панькевича, Олекси Новаківського, Осипа Сорохтея, Олени Кульчицької; роботи українських художників 2-ї половини XX століття, а також твори польських, австрійських, німецьких та італійських майстрів XVIII-XX ст.

Найцінніші експонати музейного фонду представлені на діючій виставці в експозиційному залі музею. Тут представлено іконопис краю XV-XIX століття, твори барокової пластики Томаса Гуддера, Конрада Кутченрайтера, Йоана-Георґія Пінзеля, Матвія Полейовського, Діонеза Станетті, картини братів Унтербергерів, старовинні церковні книги, видані у Львові, Почаєві, Уневі.

Серед них хочеться зупинитись на іконі яка була створена в другій половині XVI ст., автор якої невідомий це – Богородиця Одиґітрія. Твір виконано в середовищі долиньського іконописного осередку, який потужно діяв у середині другої половини XVI ст. Іконографія пов'язана з темою уславлення сюжету Богородиці. Покрайні вертикальні пояси подають зображення пророків у чиїх руках розгорнуті сувої з текстами возвеличення Божої Матері. Зображення Богородиці з Ісусом - немовлям відповідає усталеній візантійській іконографічній традиції з домінуванням площинно-лінійного виразу і статичності подачі в зображуваних сюжетах. Строгість візантійських традицій у цьому творі порушують прояви декор «фольклоризації», що була характерна для бойківського іконописного осередку. Якi всі ікони цього періоду ікону «Богородиці Одиґітрії» виконано на дереві. Зображення нанесено темперними фарбами по шарові левкасу, що складався з кісткового клею та крейди.

Значну частину колекції музейного закладу становлять твори народного мистецтва, зокрема художні вироби майстрів Гуцульщини, Покуття, Бойківщини, Опілля. Музей мистецтв Прикарпаття володіє потужною колекцією творів декоративно-ужиткового мистецтва, яка поповнювалась з часу функціонування закладу, впродовж багатьох сторіч наші країни виробили свій власний, притаманні кожному етнокультурному регіонові Прикарпаття стиль. Колекція музею багата на вироби вишивки, ткацтва, килимарства ,з

дерева, шкіри, металу, гончарного ремесла, писанкового розпису Покуття, Гуцульщини, Бойківщини та Опілля.

В музеї зберігається велика колекція сучасної зарубіжної графіки, подарованої з виставок Міжнародного бієнале «Імпреза». За час існування в Музеї мистецтв Прикарпаття та за його межами продемонстровано понад 300 виставок; цінні колекції музею експонувались на багатьох міжнародних виставках.

Музеї мистецтв Прикарпаття є скарбницею української культури. сприяє естетичному та етнонаціональному вихованню, любові до рідного краю.

Список використаних джерел:

1. Гаврилів Б., Борчук С. *Пам'ятники та визначні місця Івано-Франківська* / Б. Гаврилів, С. Борчук. – Івано-Франківськ, 2002. – 55с.
2. Грабовецький В. В. *Історія Івано-Франківська (Станіславова). З найдавніших часів до початку ХХ століття. Т.1. Нова Зоря, 1999. – 304 с.*
3. Грабовецький В. В. *Івано-Франківськ у пам'ятниках історії та культури.* / В. В.Грабовецький, Б. М. Гаврилів, Г. В. Карась. – Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2001. – 136 с.
4. Головатий М. *Етюди старого Станіславова* / М. Головатий – Івано-Франківськ: «Лілея-НВ», 2007. – 145 с.
5. Пилип'юк В. *Івано-Франківськ: фотоальбом* /В. Пилип'юк. – Львів: Світло і тінь, 1999. – 99с.
6. Шпільчак В. *Станіславів – Івано-Франківськ: Місто давнє і сучасне* /В. Шпільчак, З.Соколовський, М. Головатий. – Львів: Світ, 2011. – 290 с.
7. Баронч Садок.о. *Пам'ятки міста Станіславова.* – Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2008. – 172 с.